

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde

2017. gada 31. janvārī

Turpinājums 2017. gada 8. februārī

Sēdi vada

Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš

A. Laviņš.

Labrīt! Sēdieties, lūdzu!

Turpinām tiesas sēdi.

Informēšu par vairākiem jautājumiem, kas mums ir jāizlemj, pirms mēs virzāties tālāk pa procesu uz priekšu.

Tātad esam saņēmuši šajā laika posmā no Latvijas Republikas tiesībsarga papildinājumus viedoklim šajā lietā, ko tiesībsargs ir izteicis. Attiecībā uz šo saņemto dokumentu Satversmes tiesa ir nolēmusi to atdot atpakaļ tiesībsargam, jo viedoklis ir izteikts iepriekš un lietas dalībniekiem pirms tiesas sēdes bija iespējas iepazīties ar lietas materiāliem un pēc tam jau iesniegt citus dokumentus no pieaicināto personu puses Satversmes tiesas likumā nav paredzēts. Un tas arī zināmā mērā ierobežotu lietas dalībnieku tiesības zināt visu to informāciju, kas ir lietas materiālos. Tāpēc šis dokuments tiks nosūtīts tiesībsargam atpakaļ.

Vēl esam saņēmuši pieaicinātās personas — Ministru kabineta pārstāves Eiropas Savienības Tiesā — Irēnas Kucinas lūgumu vai, pareizāk jāsaka, informāciju par to, ka šodien viņa nevar ierasties uz tiesas sēdi, jo veic savus pienākumus Eiropas Savienības Tiesā.

Un šeit ir jājautā viedoklis Ministru kabineta pārstāvei, vai jūs saskatāt šķēršļus turpināt lietas izskatīšanu bez vienas no pieaicināto personu klātbūtnes?

G. Aizstrauta.

Nē, godātā tiesa. Nesaskatām.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Tātad turpinām lietas izskatīšanu.

Būtībā mums šobrīd ir jālemj, vai mēs varam pabeigt lietas izskatīšanu pēc būtības.

Bet pirms tam vēl varētu arī būt jautājumi no tiesnešiem un daži jautājumi man kā sēdes priekšsēdētājam ir Ministru kabineta pārstāvei.

Noklausoties pieaicināto personu viedokļus, labprāt dzirdētu jūsu skaidru pozīciju par to, vai atbilstoši šīs regulas mērķiem ir saskatāma zināma rīcības brīvība Latvijas valstī paredzēt priekšlaicīgās pensijas kapitāla mantošanu. Jūsprāt...?

G. Aizstrauta.

Nē, mēs nesaskatām šādu rīcības brīvību šajā regulā dalībvalstīm, ja jūs domājat regulu 1257/1999.

A. Laviņš.

Jā, tieši tā, tā ir regula, par ko mēs šajā lietā runājam.

Tad nākamais jautājums. Kāda ir jūsu pozīcija šādā jautājumā... Arī no pieaicinātajām personām mēs dzirdējām, ka atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas praksei var veidoties tāda situācija, ka pat tiesību normām neatbilstoša valsts prakse noteiktā laika posmā var radīt zināmas tiesiskas sekas privātpersonai, jo tā ir paļāvusies uz šo valsts praksi, kāda tā ir bijusi. Konkrētajā gadījumā valsts vienpadsmit gadus ir paredzējusi tiesības mantot priekšlaicīgās pensijas kapitālu. Valsts ir noslēgusi trīspusējo līgumu un, jūsprāt, vai šie apstākļi konkrētajā gadījumā, kas ir šīm divām pieteicējām administratīvajā lietā, varēja radīt subjektīvās tiesības un tiesisko paļāvību, ka visā līguma darbības laikā tiks šīs saistības pildītas?

G. Aizstrauta.

Jā. Minētā lieta, kas tika skatīta minētajā iepriekšējā tiesas sēdē, kas ir no Dānijas, kur tātad Dānija bija nepareizi izmaksājusi atbalstu, ko persona varēja nezināt, ka viņai tiek nepareizi maksāts šis atbalsts, bet šajā gadījumā Dānija bija atprasījusi šo izmaksāto atbalstu. Latvija neatprasa izmaksāto atbalstu, ko mēs uzskatām, ka tas nav kļūdaini izmaksāts šiem mantiniekiem.

Bet vēl viena svarīga lieta, mūsaprāt, ir tas, ka atbalsts ir privilēģija un atbalsts nav nekas tāds, kas laika gaitā nevarēs nekad mainīties, jo to paredz gan regulā, gan plānā, gan arī līgumos ietvertais nosacījums, ka atbalsta summa var tikt pārskatīta. Tātad atbalsts pats par sevi nav absolūts lielums. Atbalsts var būt stabils vienā plānošanas periodā, kad valsts zina šo te saņemto aploksni atbalstam, savukārt pie nākošajiem plānošanas periodiem šī atbalsta summa var mainīties. Jā, viņa nav mainījies šajā posmā, kas ir bijis, bet principā šī iespēja pastāv un atbalsta summa var samazināties.

A. Laviņš.

Es šobrīd nerunāju par summas apmēru. Es šobrīd runāju principiāli — vai līdz tam brīdim, kad Ministru kabinets pieņēma apstrīdētos grozījumus, vai administratīvajā lietā pieteicējam bija tiesības saņemt šo atbalsta mantošanu?

G. Aizstrauta.

Līdz lietas grozījumiem viņam bija tiesības, jo šāds regulējums bija noteikts. Nu, viņš paļāvās, ka viņš viņu saņem tiesiski... tā jāsaka...

A. Laviņš.

Tātad tas, ko jūs teicāt, ka regula neparedzēja mantošanas iespēju, bet šī valsts prakse vienpadsmit gadu garumā un trīsarpus gadu garumā izmaksājot mantiniekiem atbalstu, jūsuprāt, tad ir radījusi subjektīvās tiesības konkrētajiem iesniedzējiem administratīvajās lietās.

G. Aizstrauta.

Jā, tas varēja radīt. Bet vēlreiz uzsverot to, ka atbalsts ir privilēģija un atbalsts nav nemainīga summa.

A. Laviņš.

Paldies.

Kolēģi.... vai būs jautājumi? Lūdzu, tiesnesis Gunārs Kusiņš uzdos jautājumus.

G. Kusiņš.

Man būs viens īss jautājums. Lietas izskatīšanas laikā mēs nokonstatējām, ka ir ievērojama laika atstarpe starp to brīdi, kad komisija lēma un starp to brīdi, kad Ministru kabinets pieņēma šo lēmumu. Sakiet, lūdzu, ar ko ir izskaidrojama tik ievērojama laika atstarpe?

G. Aizstrauta.

Sākotnēji, saņemot informāciju 2011. gadā, tika saprasts... teiksim tā... nokoncentrējās uz to, ka šajā sanāksmē 2011. gadā runāja par 2007.–2013. gada plānošanas periodu, kurā mums... mēs kā dalībvalsts nebijām izvēlējušies atbalsta veidu “priekšlaicīgā pensionēšanās”, taču mums bija šie pārejošie maksājumi šajā periodā, protams, kas ir aizsākušies 2004.–2006. gada plānošanas periodā. Tālāk jau pēc Valsts kontroles ziņojuma par to, kad sāka domāt par atbalsta būtību, vai viņam ir sociālais raksturs... kā šeit arī iepriekšējā tiesas sēdē izskanēja daudzi tā kā uzsvērumi, vai tam ir tomēr šis ekonomiskais raksturs, kas ir domāts uz lielāku teritoriju, uz lielāku cilvēku skaitu kopumā. Un caur to arī sāka vērtēt vēl padziļināti šo visu.

Man sanāks tāda garāka atbilde uz jūsu jautājumu... Bet izskanējušais Kalniņa kunga viedoklis par iepriekšējā perioda regulējumu, kas bija līdz 1999. gadam, tātad šī te 1992. gada regula... viņa paredzēja dalībvalstīm šo brīvāku iespēju izvēlēties pašām instrumentus, kā padarīt atbalstu pievilcīgu. Tieši tādiem vārdiem arī ir rakstīts: “par atbalsta pievilcīgu padarīšanu”. Un iespējams, iepriekšējām šīm te tā saucamajām vecajām dalībvalstīm ir bijuši šī prakse, ka viņi ir varējuši mantot kaut kādā... kā viens no instrumentiem ir iedot cilvēkiem šo mantošanas iespēju, caur ko tātad 2011. gadā komisija, kā arī Šēves kungs izteicās, ka komisija var mainīt savu viedokli attiecībā uz lauksaimniecību, kas ir plaša joma, un tātad tiek komitejā paziņots, ka turpmāk šāda prakse dalībvalstīm, kuras to ir piemērojušas, viņām vairs nav piemērojama. Mēs to tajā brīdī tā kā vairāk saskatījām uz to konkrēto atbalsta periodu, tomēr pēc tam sākām jau redzēt, kas tad ir atbalsts un kāda ir atbalsta būtība...

G. Kusiņš.

Jūs vairākkārt lietojāt tādus teicienus kā “mēs sākām redzēt”... Man grūti saprast, kādas personas jūs apzīmējat ar vārdu “mēs”. Sakiet, lūdzu, vai ir kaut kādi

apliecinājumi šajā laikā, ka kaut kādas diskusijas... sanāksmes, protokoli vai vēl kaut kas... ir noticis no 2011. gada visus šos gadus?

G. Aiztrauta.

Nē, sanāksmes protokoli, manuprāt, nebūs...

G. Kusiņš.

Jeb vienkārši jūs apgalvojat, ka tas notika, bet pagaidām tādu dokumentu tiesas rīcībā nav.

G. Aiztrauta.

Jā. Tā sanāk. Mums nebūs protokolu... nē...

G. Kusiņš.

Nebūs tādu...

G. Aiztrauta.

Nē.

G. Kusiņš.

Paldies. Nav jautājumu.

A. Laviņš.

Tad beidzamais, iespējams, tāds lielāks jautājums. Ja jūs sakāt, ka šī attiecīgā regula neparedzēja atbalsta mantošanas iespēju, tajā pat laikā jūs norādāt uz to, ka valsts prakse, noteiktā laika posmā izdodot normatīvo aktu un pēc tam arī noslēdzot trīspusējo līgumu, tomēr var radīt zināmas tiesiskas sekas administratīvajā lietā pieteikuma iesniedzējam, vai, jūsuprāt, pie šādiem apstākļiem ir iespējams lietu izpriest nevēršoties Eiropas Savienības Tiesā pēc prejudiciāla jautājuma šajā lietā? Jums kā Ministru kabineta pārstāvei jautājums ir šāds.

G. Aizstrauna.

Konkrēti šo lietu mūsu ieskatā varētu izspriest bez vēršanās... jo mūsu ieskatā atbalsts kā mantojuma objekts nav īpašumtiesību skarošs un caur to arī viņš neiekleļaujas šī 105. panta tvērumā... Satversmes 105. panta tvērumā.

A. Laviņš.

Labi. Pozīcija skaidra.

Sēdieties, lūdzu!

Labi... Satversmes tiesa uzskata, ka mēs nevaram pabeigt lietas izskatīšanu pēc būtības šobrīd un, ievērojot apstākļus, ka par regulas interpretāciju ir šaubas un skaidrs aizliegums dalībvalstīm paredzēt šādu atbalsta mantošanas iespēju neizriet un līdz ar to doktrīna par piemērojamā akta skaidrību varētu raisīt... tās doktrīnas piemērošana varētu raisīt zināmas šaubas, un, ievērojot pieaicināto personu izteiktos viedokļus, ka valsts prakse noteiktā laikā pat gadījumā, ja tā neatbilst Eiropas Savienības noteikumiem, var radīt noteiktas tiesiskās sekas, šie radušies jautājumi ir iemesls tam, lai Satversmes tiesa detalizēti izvērtētu iespēju, vai šo lietu ir vai nav iespējams izlemt bez vēršanās, vai, tieši otrādi, vēršoties Eiropas Savienības Tiesā.

Šādu jautājumu izlemšanai, protams, ir nepieciešams laiks un tamdēļ šobrīd Satversmes tiesa pasludina pārtraukumu līdz 28. februārim pulksten 10.00, kad turpināsim tiesas sēdi un būs zināma procesuālā kārtība, kādā veidā mēs turpināsim šīs lietas izskatīšanu.

Tātad pārtraukums līdz 28. februārim.

Paldies.

Stenogrammas izgatavotāja

Mārīte Ceļmalniece

Tiesas sēžu sekretāre

Marija Paula Pēce